

İlköğretim Okullarındaki Özengen Müzik Eğitiminin Öğrencilerin Müziksel Davranışlarına Yansıması

Elvan KARAKOÇ¹, Yılmaz ŞENDURUR²

Özet

Bu araştırmada, ilköğretim okullarında genel müzik eğitimini destekleyici nitelikte verilen, özengen müzik eğitiminin, öğrencilerin müziksel kişilik kazanma, müzik dinleme, müziksel bilgilenme, müziksel işitme-okuma-yazma, müziksel iletişim ve etkileşimde bulunma eğitimlerine etkileri incelenmiş ve araştırılmıştır. Araştırmadaki veriler kaynak tarama ve anket yöntemiyle elde edilmiştir. Çalışmanın amacına uygun olarak çizelgeler hazırlanmış, elde edilen bulguların istatistiksel analizi yapılarak “yüzde ve frekans” hesaplamaları yorumlanmıştır. Araştırmanın evrenini, Ankara Özel Bilim ilköğretim okulunda özengen müzik eğitimi kurslarına katılan öğrenciler ve velileri oluşturmaktadır. Araştırmanın çalışma gurubunu, Ankara Özel Bilim ilköğretim okulunda özengen müzik eğitimi çerçevesinde oluşturulan keman/piyano kurslarına katılan 30 öğrenci ve velileri oluşturmaktadır. Araştırmanın sonucunda özengen müzik eğitimi alan öğrencilerin müziksel davranışlarındaki değişimler tespit edilerek alana yarar sağlayacağı düşünülen öneriler geliştirilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Eğitim, Müzik Eğitimi, Genel Müzik Eğitimi, Özengen Müzik Eğitimi.

The Reflection of the Amateur Music Education in Primary Schools to the Musical Behaviours of the Students

Abstract

In this study the influences of the amateur music education which is provided in support of the general music education in primary schools to the students' education on acquiring a musical character and knowledge, listening to music, musical hearing-reading and writing education, having musical communication and interaction have been examined and researched. The data of the research has been obtained through the literature review and questionnaire methods. The tables were prepared in line with the aim of the study, and the findings have been statistically analysed and the "frequency and percentage" calculations have been interpreted. The population of the research consists of the students who have attended amateur music education courses at the Ankara Private Bilim elementary school and their parents. The working group of the research consists of 30 students who have attended violin/piano courses at the Ankara Private Bilim elementary school and their parents. As a result of the study, the changes in the musical attitudes of the students who attain amateur music courses have been established, and suggestions which are thought to provide useful in this field have been developed.

Keywords: Education, Music Education, General Music Education, Amateur Music Education.

¹ Çankırı Karatekin Üniversitesi, Güzel Sanatlar Fakültesi, Çankırı-TÜRKİYE

E-posta: elvankarakoc@karatekin.edu.tr

² Gazi Üniversitesi, Gazi Eğitim Fakültesi, Ankara-TÜRKİYE

E-posta: ysendurur@gmail.com

Giriş

Müzik eğitimi, bireye kendi yaşantısı yoluyla belirli müziksel davranışlar kazandırmayı hedefler. Müzik eğitimi, öğrencinin müziksel algılamasını farklılaştırmalı ve geliştirmeli, müzik dinleme alışkanlıklarını farklılaştırmalı, değişik müzik türlerini tanıtip öğrenciye farklı bir bilinç kazandırmalı, bir çalgıyı tanınmasını sağlamalı, kaset, kitap ya da kaynak seçimlerinde yardımcı olmalı, öğrencinin müzik etkinliklerine katılımını güçlendirmelidir. Ülkemizde son yıllarda hızla gelişen ekonomik, sosyal, kültürel değişme ve gelişme ortamı yaşanmaktadır. Bu değişim ve gelişmeye bağlı olarak radyo, televizyon ve diğer kitle iletişim araçlarındaki gelişmeler, müzik teknolojisindeki gelişmeler, müzikle ilgili süreli ve süresiz yayınların çoğalması, müziksel etkinliklerin çoğalması, müzik türlerini çoğalması yeni müziksel ihtiyaçların belirmesine, yani müziksel beklentilerin oluşmasına neden olmaktadır. Bireyi müzik eğitimi içerisinde bu değişmelerden ve gelişmelerden haberdar etmek gerekir. Müziksel yaşantısını geliştirmek gerekir. Müzik eğitimi bu amaçlar doğrultusunda, aslında bir bütün olmakla birlikte çeşitli kollara ve dallara ayrılır; ama her ne olursa olsun temelde, genel, özengen (amatör) ve mesleki (profesyonel) olmak üzere, üç ana amaca yönelik düzenlenip gerçekleştirilir.

Genel müzik eğitimi, iş-meslek, bölüm, kol-dal ve program türü ne olursa olsun, ayırım gözetmeksizin, her düzeyde, her aşamada, her yaşta herkese yönelik olup, sağlıklı ve dengeli bir '*insanca yaşam*' için gerekli asgari-ortak müzik kültürünü kazandırmayı amaçlar (Uçan, 1997).

Özengen müzik eğitimi ise müziğin belli dalına, özengence (amatörce) ilgili olup bunu geliştirmek ve müziksel davranış kazanmak ve müzikten zevk almak amacıyla herkese açık bir müzik eğitimi türüdür. Özengen müzik eğitimi, herhangi bir düzeyde herkes için zorunlu değildir. Kişinin ilgi ve istekleri doğrultusunda şekillenir.

Müzik eğitimi bireye, müziksel davranışlar kazandırmayı amaçlar. Müzik eğitiminin genel kapsamını oluşturan davranışsal aç temelde şunları kapsar:

- Müziksel işitme-okuma eğitimi
- Şarkı söyleme eğitimi
- Çalgı çalma eğitimi
- Müzik dinleme eğitimi
- Müziksel yaratma eğitimi
- Müziksel bilgilenme eğitimi
- Müziksel beğeni geliştirme eğitimi
- Müziksel kişilik kazanma eğitimi

- Müziksel duyarlılığı artırma eğitimi
- Müziksel iletişim ve etkileşimde bulunma eğitimi
- Müzikten yararlanma eğitimi

Çocuğun 9-12 yaşları arasını içine alan dönem, müzik davranış bilimcileri ve eğitimcilerince, müziksel güçlerin biçimlendirilmesi açısından çok önemli bir dönem olarak görülür. Bu durum, bu aşamadaki müzik eğitimine özel bir anlam ve önem kazandırır (Yeşilyaprak, 2003).

1980’li yıllarda New York’ta müzik dersleriyle birlikte diğer sanat dersleri de ilköğretimden kaldırılmıştır. Müzik eğitimine devam eden neredeyse hiçbir okul kalmamıştır. Bunun sonucunda duygularını ifade etmenin başka yolunu bulmak zorunda olan bir toplum meydana gelmiştir ve bu yolların çoğu vahşi ve tahrip edici olmuştur. Eğitimini aldığımız müzik sanatı, gösteriş için veya ders dışı değildir aksine gereklidir, öğrenmenin merkezidir, motivasyonu artırır, üst düzey düşünebilmeyi ve anlayabilmeyi sağlar (Synder, 1997). Çocukların müziksel gelişimi, on ikinci ve on üçüncü yaşlara kadar oldukça kolay ve sağlıklı izlenebilir. Çünkü bu yaşlara kadar olan dönemdeki müziksel gelişiminde, bireysel farklılıklardan çok, bireyler arası benzerlikler ağır basar. Çocukların müziksel gelişiminde yaş küçüldükçe benzerlikler, yaş büyüdükçe farklılıklar artar (Uçan, 1997).

İlköğretim okullarında, öğrencilerin genel müzik eğitimlerinin yanı sıra, genel müzik eğitimlerini destekleyici, özengen müzik eğitimleri de, öğrencilerin müziksel davranışları kazanması ve geliştirmesi aşamasında önemli bir rol oynamaktadır. Özengen müzik eğitimi içerisine, seçmeli olarak oluşturulan koro ve orkestralar, müzik eğitimi veren kurslar girdiği gibi, okullarda çalgı eğitimi vermek için düzenlenmiş kurslar da girmektedir. Bu kurslarda öğrencilere bir çalgıyı tanıtmak ve öğretmenin yanı sıra öğrencilerin genel müzik eğitimleri aşamasında kazandırılmak istenen müziksel davranışları geliştirmelerine yardımcı olmak amaçlanmaktadır. Özengen müzik eğitimi öğrencinin isteği, ilgisi ve olanakları doğrultusunda verildiği için müziksel davranışlarını değiştirmesinde ve geliştirmesinde yardımcı olmaktadır. Öğrenci çalgı eğitimi (özengen müzik eğitimi) süresince;

- Müziksel işitme-okuma yetisini geliştirmeli
- Müziksel kişilik oluşturmaya başlamalı
- Müzik dinleme alışkanlıklarını geliştirmeli
- Müziksel etkileşimde ve iletişimde bulunmalı
- Müziksel bilgilenmeye istek duymalıdır.

Genel müzik eğitiminin de amaçları olan yukarıdaki maddeler, özengen müzik eğitimi ile pekiştirilmesi ve geliştirilmesi istenmektedir. Bu araştırma, İlköğretim okullarında genel müzik eğitimini destekleyici nitelikte verilen, özengen müzik eğitiminin, öğrencilerin müziksel kişilik kazanma eğitimine katkısını, öğrencilerin müzik dinleme eğitimine katkısını, öğrencilerin müziksel bilgilenme eğitimine katkısını, öğrencilerin müziksel işitme-okuma-yazma eğitimine katkısını, öğrencilerin müziksel iletişim/etkileşimde bulunma eğitimine katkısını incelemeyi ve araştırmayı hedeflemektedir.

Bu araştırma, ilköğretim okullarında genel müzik eğitimini destekleyici nitelikte verilen, özengen müzik eğitiminin, öğrencilerin müziksel davranışlarına yansımalarına dair hazırlanan ilk araştırma olması, var olabilecek problemleri belirlemesi ve araştırmada ulaşılan bulgular sonucunda geliştirilmiş olan önerilerin problemlerin çözümüne katkıda bulunması beklentisiyle önem taşımaktadır.

Yöntem

Araştırmanın Modeli

Araştırmada, ilköğretim okullarında verilen özengen müzik eğitiminin müziksel davranışlara yansımalarını tespit etmek amacıyla nicel araştırma modeli olan betimsel yöntem kullanılmıştır. Araştırma verileri, nicel ölçme teknikleri kullanılarak gerçekleştirilmiştir. Anket tekniği belli bir konuda saptanmış hipotezlere ya da sorulara bağlı olarak bir evren ya da örneklemi oluşturan kaynak kişilere sorular yönelterek sistemli veri toplama tekniği olarak tanımlanabilmektedir (Armağan, Akt. Balcı, 2005). Anketin nicel araştırma yöntemleri içerisinde en çok kullanılan veri toplama tekniklerinden birisi olduğu bilinmektedir. Bu teknik, araştırmacıya zaman ve maliyet tasarrufu sağlaması, önyargı ve kişisel eğilimlerin araştırmaya katılma olasılığının daha az olması gibi yararlarının yanı sıra, genelde yanıtlama oranının düşük olması gibi sınırlılıkları da beraberinde getiren bir tekniktir (Ekiz, 2003: 135).

Evren Örneklem

Araştırmanın evrenini, Ankara Özel Bilim İlköğretim okulunda özengen müzik eğitimi kurslarına katılan öğrenciler ve velileri oluşturmaktadır. Araştırmanın örneklem gurubunu ise, Ankara Özel Bilim ilköğretim okulunda özengen müzik eğitimi çerçevesinde oluşturulan keman/piyano kurslarına katılan 30 öğrenci ve velileri oluşturmaktadır. Kursa katılan tüm öğrencilerin sayısı 30 olduğundan dolayı evrenin tümüne ulaşılmıştır.

Veri Toplama Aracı ve Uygulanması

Araştırmada, Veri toplama aracı olarak 30 sorudan oluşan öğrenci anketi ve 20 sorudan oluşan veli anketi hazırlanarak örneklem grubunun %100'ünden alınan yanıtlar doğrultusunda değerlendirilmiştir. İlköğretim öğrencilerine ve öğrencilerin velilerine anket uygulanarak özengen müzik eğitimi hakkındaki görüşleri elde edilmiş, elde edilen bulguların istatistiksel analizi yapılarak, “yüzde ve frekans” hesaplamaları tablolar halinde sunulmuştur.

Bulgular

Bu bölümde anket sonuçları yüzde frekans olarak değerlendirilmiş, sonuçlar tablolar halinde sunulmuştur.

Özengen Müzik Eğitiminin, Öğrencilerin Müziksel Kişilik Kazanma Eğitimine Katkısına İlişkin Bulgular

Tablo 1’de görüldüğü gibi, ÖBİO keman/piyano kursu öğrencilerinin, %13’ü ailesinin çalgı çalmasını istediğini, %20’si bir arkadaşının tavsiye ettiğini, %7’si eve gelen kurs kâğıdında gördüklerini, %60’ı ise kendi isteği ile başladıklarını belirtmişlerdir. Öğrenci velilerinin, %43’ü çocuğunun, kendi isteğiyle çalgı çalmaya başladığını, %27’si bir arkadaşlarından görerek karar verdiğini, %7’si eve gelen kurs kâğıdında gördüklerini, %23’ü ise biz çalgı çalmasını çok istedik şeklinde belirtmişlerdir. Bu bulgulara göre, %60 gibi yüksek bir oranda, öğrencilerin kendi istekleri ile keman/piyano kurslarına başladıkları görülmektedir. Ancak düşük oranda olsa da, arkadaşlarından görerek çalgı çalmaya başlayan ve ailesi tarafından gönderilen öğrencilerin olduğu görülmektedir.

Tablo 1: Örneklemi Oluşturan Öğrencilerin Çalgı Çalmaya Kimin Teşvik Ettiğine İlişkin Öğrenci ve Veli Görüşleri

Seçenekler	Öğrenci (f)	%	Veli (f)	%
Ailem çalgı çalmamı istedi.	4	13	7	23
Bir arkadaşım tavsiye etti	6	20	8	27
Eve gelen kurs kâğıdında gördüm	2	7	2	7
Kendi isteğimle başladım	18	60	13	43
Toplam	30	100	30	100

Tablo 2’de görüldüğü gibi, bende kendi odamda, kendi müzik zevkime göre kaset, CD koleksiyonu oluşturmaya başladım yaklaşımına, öğrencilerin %67’si “tamamen katılıyorum”, %33’ü “biraz katılıyorum” yanıtını vermişlerdir. “hiç katılmıyorum” yanıtını veren ise olmamıştır. Çalgı çalmaya başladıktan sonra kendine müzik arşivi oluşturmaya başladı

yaklaşımına, velilerin %60'ı “tamamen katılıyorum”, %27'si “biraz katılıyorum” ve %13'ü de “hiç katılmıyorum” yanıtını vermişlerdir. Bu verilere göre; öğrencilerin büyük çoğunluğunun artık kendi müzik zevklerine göre bir koleksiyon oluşturmaya başladıkları görülmektedir. %33'lük oranında öğrenci ise bu yaklaşıma biraz katılırken, evinde müzik zevkine göre kaset, CD koleksiyonu oluşturmaya başlamayan öğrencinin ise bulunmadığı görülmektedir. Velilerinse yarısından fazlasının, çocuklarının çalgı çalmaya başladıktan sonra müzik arşivi oluşturmaya başladıkları yaklaşımına, tam olarak katıldıkları görülmektedir. Bu yaklaşıma hiç katılmayan velilerin ise oranının çok az olduğu görülmektedir.

Tablo 2: Bende Kendi Odamda, Kendi Müzik Zevkime Göre Kaset, CD Koleksiyonu Oluşturmaya Başladım Yaklaşımına İlişkin Öğrenci ve Veli Görüşleri

Seçenekler	Öğrenci (f)	%	Veli (f)	%
Tamamen katılıyorum	20	67	18	60
Biraz katılıyorum	10	33	8	27
Hiç katılmıyorum	-	-	4	13
Toplam	30	100	30	100

Özengen Müzik Eğitiminin, Öğrencilerin Müzik Dinleme Eğitimine Katkısına İlişkin Bulgular

Evde artık daha çok müzik dinliyorum yaklaşımına, öğrencilerin %63'ü “tamamen katılıyorum”, %27'si “biraz katılıyorum” ve %10'u ise “hiç katılmıyorum” yanıtını vermişlerdir. Velilerinde %67'si “tamamen katılıyorum”, %33'ü “biraz katılıyorum” yanıtını vermişlerdir. Bu bulgular sonucunda, öğrencilerin çalgı çalmaya başladıktan sonra artık evde daha çok müzik dinledikleri %67 gibi yüksek bir oranla görülmektedir (Tablo 3). Bu görüşe biraz katılan öğrenci olduğu gibi, düşük bir oranda da hiç katılmayan öğrencinin bulunduğu görülmektedir. Velilerde, çalgı çalmaya başladıktan sonra çocuklarının evde daha çok müzik dinlemeye başladığı düşüncesinde oldukları görülmektedir.

Tablo 3: Örneklemi Oluşturan Öğrencilerin Evde Artık Daha Çok Müzik Dinliyorum Yaklaşımına İlişkin Öğrenci ve Veli Görüşleri

Seçenekler	Öğrenci (f)	%	Veli (f)	%
Tamamen katılıyorum	19	63	20	67
Biraz katılıyorum	8	27	10	33
Hiç katılmıyorum	3	10	-	-
Toplam	30	100	30	100

Değişik müzik türlerini, çalgıyı tanıdıktan sonra dinlemeye başladım yaklaşımına, öğrencilerin %73'ü “tamamen katılıyorum”, %27'si “biraz katılıyorum” cevabını vermişlerdir. “hiç katılmıyorum” cevabını işaretleyen öğrencinin olmaması fazlasıyla dikkat çekicidir. Velilerinde %60'ı “tamamen katılıyorum”, %20'si de “biraz katılıyorum” yanıtını vermişlerdir. Bu bulgulara dayanarak, öğrencilerin %73'lük gibi yüksek bir oranı, değişik müzik türlerini, çalgı çalmaya başladıktan sonra dinlemeye başladıkları görülmektedir (Tablo 4). Çalgıyı tanımadan önce, değişik müzik türlerini dinlemedikleri görülmektedir. Velilerin, çocukları için çalgı çalamaya başladıktan sonra değişik müzik türlerini dinlemeye başladığını düşündükleri görülmektedir. Çocuğunun değişik müzik dinlemeye başlamadığını belirten velinin ise olmadığı görülmektedir

Tablo 4: Değişik Müzik Türlerini Çalgıyı Tanımaya Başladıktan Sonra Dinlemeye Başladım Yaklaşımına İlişkin Öğrenci ve Veli Görüşler

Seçenekler	Öğrenci (f)	%	Veli (f)	%
Tamamen katılıyorum	22	73	24	80
Biraz katılıyorum	8	27	6	20
Hiç katılmıyorum	-	-	-	-
Toplam	30	100	30	100

Özengen Müzik Eğitiminin, Öğrencilerin Müziksel Bilgilenme Eğitimine Katkısına İlişkin Bulgular

Keman/piyano ile ilgili yazı ya da kitapları okumayı çok severim yaklaşımına, öğrencileri %60'ı “tamamen katılıyorum”, %33'ü “biraz katılıyorum”, %7'si ise hiç katılmıyorum yanıtını vermişlerdir. Velilerinde %67'si “tamamen katılıyorum”, %13'ü “biraz katılıyorum” ve %20'si de “hiç katılmıyorum” yanıtını vermişlerdir. Bu bulgular sonucunda öğrenci velilerinde, öğrencilerinde yarısından fazlasının, çocukları çalgıyla ilgili ya da müzikle ilgili kitaplar ve yazılar okumaya başladı görüşünde birleştikleri görülmektedir. Bunun yanı sıra bu görüşe hiç katılmayan velilerinde bulunduğu dikkati çekmektedir (Tablo 5).

Tablo 5: Keman/Piyano İle İlgili Yazı ve Kitapları Okumayı Severim Yaklaşımına İlişkin Öğrenci ve Veli Görüşleri

Seçenekler	Öğrenci (f)	%	Veli (f)	%
Tamamen katılıyorum	18	60	20	67
Biraz katılıyorum	10	33	4	13
Hiç katılmıyorum	2	7	6	20
Toplam	30	100	30	100

Televizyonda müzik programlarını izlemeyi seviyorum yaklaşımına, öğrencilerinde, velilerinde %80'i "tamamen katılıyorum" yanıtını vermişlerdir. Öğrencilerin %20'si de "biraz katılıyorum" velilerinde %13'ü "biraz katılıyorum" yanıtını vermişlerdir. Velilerin %7'si ise "hiç katılmıyorum" derken öğrencilerde bu görüşe hiç katılmayan bulunmamaktadır. Bu bulgular sonucunda öğrencilerin %80 gibi yüksek bir oranla televizyonda müzik programlarını izlemeyi sevdikleri görülmektedir. Bu yaklaşıma "hiç sevmem" cevabını verenin ise olmadığı görülmektedir. Velilerin, çocuklarının televizyondaki müzikle ilgili programları izlemeye başladığı yaklaşımına tamamen katıldıkları görülmektedir. Bu yaklaşıma biraz katılan velilerin de olduğu görülmektedir. Fakat bu yaklaşıma hiç katılmayan velilerin sayısının az olduğu görülmektedir (Tablo 6).

Tablo 6: Öğrencilerin Televizyonda Müzik Programlarını İzlemeyi Seviyorum Yaklaşımına İlişkin Öğrenci ve Veli Görüşleri

Seçenekler	Öğrenci (f)	%	Veli (f)	%
Tamamen katılıyorum	24	80	24	80
Biraz katılıyorum	6	20	4	13
Hiç katılmıyorum	-	-	2	7
Toplam	30	100	30	100

Özengen Müzik Eğitiminin, Öğrencilerin Müziksel İşitme-Okuma-Yazma Eğitimine Katısına İlişkin Bulgular

Keman/piyano çalmaya başladıktan sonra, notaları daha rahat okuyabiliyorum yaklaşımına, öğrencilerin, %70'i "tamamen katılıyorum", %10'u "biraz katılıyorum", %20'si "hiç katılmıyorum" yanıtını vermişleridir. Velilerinde %33'ü "tamamen katılıyorum", %57'si "biraz katılıyorum" ve %10'u ise "hiç katılmıyorum" yanıtını vermişlerdir. Bu bulgulara göre, %70 gibi yüksek bir oranda öğrencilerin keman/piyano çalmaya başladıktan sonra, notaları daha rahat okuyabildikleri görülmektedir. Bu yaklaşıma düşük oranlarda da olsa "biraz katılıyorum" ve "hiç katılmıyorum" yanıtını veren öğrencilerin de olduğu görülmektedir. Velilerde "tamamen katılıyorum" ve "biraz katılıyorum" seçeneklerinin toplamı %90'lık yüksek bir oran oluşturması, velilerin, çalgı çalmaya başladıktan sonra notaları daha rahat okumaya ve yazmaya başladı yaklaşımına katıldıkları görülmektedir (Tablo 7).

Tablo 7: Keman/Piyano Çalmaya Başladıktan Sonra, Notaları Daha Rahat Okuyabiliyorum Yaklaşımına İlişkin Öğrenci ve Veli Görüşleri

Seçenekler	Öğrenci (f)	%	Veli (f)	%
Tamamen katılıyorum	21	70	10	33
Biraz katılıyorum	3	10	17	57
Hiç katılmıyorum	6	20	3	10
Toplam	30	100	30	100

Özengen Müzik Eğitiminin Öğrencilerin, Müziksel İletişim ve Etkileşimde Bulunma Eğitimine Katkısına İlişkin Bulgular

Keman/piyano kursunda çalıştığım parçaları aileme ya da arkadaşlarıma dinletmekten keyif alıyorum yaklaşımına, öğrencilerin %30'u "tamamen katılıyorum", %50'si "biraz katılıyorum", ve %20'si "hiç katılmıyorum" yanıtını vermişlerdir. Velilerin %47'si tamamen katılıyorum", %30'u "biraz katılıyorum" ve %23'ü ise "hiç katılmıyorum" yanıtını vermişlerdir (Tablo 8). Bu bulgular sonucunda, öğrencilerin yarısının keman/piyano kursunda öğrendikleri parçaları ailesine ya da, arkadaşlarına dinletmekten biraz keyif aldıkları görülmektedir. Bu yaklaşıma tamamen katılanların hiç katılmayanlardan fazla olduğu görülmektedir. Velilerin yanıtlarında da, çocukların keman/piyano kursunda çalıştıkları parçaları, onlara dinletmekten zevk aldıkları konusunda birleştiği görülmektedir. Bu yaklaşıma az bir oranda da olsa katılmayan velinin bulunduğu görülmektedir.

Tablo 8: Keman/Piyano Kursunda Çalıştığım Parçaları Aileme/Arkadaşlarıma Dinletmekten Keyif Alıyorum Yaklaşımına İlişkin Öğrenci ve Veli Görüşleri

Seçenekler	Öğrenci (f)	%	Veli (f)	%
Tamamen katılıyorum	9	30	14	47
Biraz katılıyorum	15	50	9	30
Hiç katılmıyorum	6	20	7	23
Toplam	30	100	30	100

Çevremdeki müzik etkinliklerine gitmeye ve izlemeye çalışıyorum yaklaşımına, öğrencilerin %77'si "tamamen katılıyorum", %23'ü ise "biraz katılıyorum" yanıtını vermişlerdir. Bu yaklaşıma "hiç katılmıyorum" yanıtını işaretleyen öğrenci olmamıştır. Velilerinse %100'ü de "tamamen katılıyorum" yanıtını vermişlerdir (Tablo 9). Bu bulgular sonucunda, öğrencilerin tamamına yakınının çevresindeki müzik etkinliklerine gitmeye ve izlemeye çalıştıkları görülmektedir. Çevresindeki müzik etkinliklerine gitmeyen ve izlemeyen öğrencinin ise olmadığı görülmektedir.

Tablo 9: Öğrencilerin Çevremdeki Müzik Etkinliklerine Gitmeye Ve İzlemeye Çalışıyorum Yaklaşımına İlişkin Görüşleri

Seçenekler	Öğrenci (f)	%	Veli (f)	%
Tamamen katılıyorum	23	77	30	100
Biraz katılıyorum	7	23	-	-
Hiç katılmıyorum	-	-	-	-
Toplam	30	100	30	100

Sonuç, Tartışma ve Öneriler

❖ ÖBİO’da keman ve/veya piyano kursuna katılan öğrencilerin, genel müzik eğitimlerinin yanında özengen müzik eğitimine büyük bir çoğunluğunun kendi isteğiyle başladıkları, bir kısmının (%20) arkadaşlarının tavsiyesi ve etkisiyle başladıkları, bir kısmının da ailesinin etkisi altında kalarak başladığı saptanmıştır. Öğrencilerin velileri de öğrencilerle yaklaşık olarak benzer oranlarda (%43) Öğrencilerin kendi istekleriyle Çalgı çalmaya başladıklarını belirttikleri saptanmıştır. Bu sonuçlar, öğrencilerin genel müzik eğitimlerinin ışığında ve yanında özengen müzik eğitimine kendi istekleri ve ilgileriyle, müziksel kişilik geliştirerek başladıklarını göstermektedir. Öğrencilerin büyük çoğunluğunun kendi odasında, kendi müzik zevki doğrultusunda kaset ve CD koleksiyonu oluşturmaya başladığı saptanmıştır. Öğrencilerin kendi müzik zevklerinin oluşmaya başlaması, özengen müzik eğitiminin etkili olduğu anlamına gelmektedir. Öğrenci velilerinden alınan yüksek oranlı yanıtlara göre öğrencilerin çalgı çalmaya başladıktan sonra evde artık daha çok müzik dinledikleri saptanmıştır.

Jerman ve Pretnar (2006), Slovenya ve Martinique adalarında yaşayan 11 yaş gurubundaki çocukların müziksel gelişim seviyeleri arasındaki farkı incelemiş ve Martinique adasında yaşayan çocukların gelişim seviyelerinin beklenmedik şekilde daha iyi olduğunu gözlemişlerdir. Bunu nedenlerini şu maddelerle ifade etmişlerdir;

- Ailenin müziğe katılımı
- Ev hanımı olan annelerin çocuklarıyla ilgilenmeleri
- Daha iyi sosyo-ekonomik koşullar
- Çocukların erken yaştan itibaren müzikle ilgilenmeleri
- Çalgı çalma ve şarkı söyleme

❖ Öğrencilerin velilerinden alınan yanıtlarla, öğrencilerin müzik zevklerinin değiştiği ve evde kendine müzik arşivi oluşturmaya başladığı saptanmıştır. Öğrencilerin genelde çaldıkları çalgıyla ilgili parçaları

dinlemeyi sevdikleri, bunun yanı sıra değişik müzik türlerini dinlemeye başladıkları, müzik zevklerinin değişmeye ve gelişmeye başladığı tespit edilmiştir. Fakat az oranlı da olsa bazı öğrenci velilerinin bu görüşe hiç katılmadıkları saptanmıştır.

Müzik, kelime dilinden önce ortaya çıkar. Perde, süre, vurgu, ses tonu, ses rengi, canlılık, tempo ve sözcük takımı ve bazen de sözcüklerin kullanıldıkları ortak alan olarak kelime dilini çevreler. Müziğe yatkınlıkla ilgili yapılan araştırma, müzikle erken tanışma konusunu, 10 yaşından sonra giderek azalan etkileriyle desteklemiştir. Bütün bu veriler, ilköğretim öncesi ve ilköğretim dönemi müzik eğitiminin önemini, hem gelecekteki müzik öğrenimi hem de beyni harekete geçiren etkileşimsel aktiviteler için önemli olduğunu göstermektedir (Snyder, 1997).

❖ Öğrencilerin velilerinden de alınan yanıtlar doğrultusunda, öğrencilerin çaldıkları çalgıları ile ilgili yazı ya da kitapları okumayı sevdikleri saptanmıştır. Az oranlı da olsa çalgıları ilgili yazı ya da kitapları okumaktan hoşlanmayan öğrencinin de bulunduğu tespit edilmiştir. Öğrencilerin ve velilerinin eşit orandaki (%80) yanıtlarıyla, öğrencilerin televizyonda müzik programlarını izlemeye başladıkları ve izlemeyi sevdikleri saptanmıştır. Televizyonda müzik programlarını izlemeyi sevmeyen öğrencinin bulunmadığı saptanmıştır.

Müzik sınıfları, çocukların kendisini sosyal, duygusal ve akademik anlamda geliştirebilecekleri mutlu ve pozitif öğrenme ortamlarına çevirir. Çocuklara planlanmış ve açık uçlu müziksel etkinlikler yaptırmak, karşılıklı güven ve saygı ortamı yaratmak ve yaratıcılığın zevkini paylaşmak, erken çocukluk dönemindeki büyüme ve gelişimi için temel basamaktır (Paquette ve Rieg, 2008). Anaokulu ve ilköğretim 5. sınıfları kapsayan çalışmada, Denac (2007)'e göre; Bowles; çocukların müziğe olan ilgilerinin yaşla birlikte azaldığını keşfetmiştir. Okul öncesi dönem, müziksel faaliyetlere olan ilginin teşvik edileceği bir dönemdir. Bu dönemdeki olumlu yaşantılar, müzikle ilgili değerlerin kabulünü ve daha büyük çocuklarda, ergenlerde hatta yetişkinlerde var olan genel müzik anlayışına karşı olumlu tutum geliştirmelerini etkiler. Çocuk ve yetişkin arasındaki iletişimde ilgi, aktivitelere teşvik edici bir başlatıcı unsur olabilir. Müziksel faaliyetlerdeki sistematik gözlem ve gelişim, öğretmenlerin okul öncesi öğrencilerini müzik sanatına karşı olumlu tutum geliştirme konusunda etkilemesini sağlamaktadır. Vaka çalışmasında şu sonuca varılmıştır: Çocukların müziğe olan ilgilerinin gelişimi, öğretmenlerinin müziksel etkinliklere olan ilgilerini ifade etmelerine, müziksel etkinliklerin seçimine ve müziğin içeriğine ve bir de aile çevresinin müziksel anlamdaki deneyimlerine dayanır.

❖ Veli ve öğrencilerden alınan yanıtlara göre; öğrencilerin notaları daha rahat okumaya başladıkları, sadece çalgılarıyla ilgili notaları değil müzik derslerinde ki çalışmaları da okuyabildikleri saptanmıştır. Bunun aksini düşünen düşük oranlı öğrencilerinde bulunduğu unutulmamalıdır.

Müzikle erken yaşlarda tanışma müziksel öğrenmelerin gerçekleşmesi için gereklidir. Beynin müzik merkezinin gelişimi için kritik dönem dokuz yaş altıdır. Aynı zamanda müzikle erken yaşlarda tanışmak diğer bilişsel zekâ ve süreçlerin gelişimini ileri düzeyde geliştirir (Snyder, 1997). Çocukluğun dokuz ile on ikinci yaşları arasında içine alan dönem, müzik davranış bilimcileri ve eğitimcilerince, müziksel güçlerin biçimlendirilmesi açısından çok önemli bir dönem olarak görülür. Bu durum, bu aşamadaki müzik eğitimine özel bir anlam ve önem kazandırır (Uçan, 1997).

❖ Öğrencilerin keman/piyano kursunda çalıştıkları parçaları çevresine dinletmekten fazla hoşlanmadıkları bu yaklaşıma biraz katıldıkları saptanmıştır. Ailelerden alınan sonuçları bu konuda daha olumlu olması dikkat çekicidir. Fakat çalıştığı parçaları ailesine ve arkadaşlarına dinletmekten hoşlanmayan öğrencilerin de var olması düşündürücü bir sonuç oluşturmaktadır. Öğrencilerin neredeyse tamamına yakınının etrafındaki müzik etkinliklerini takip ettiği, ilgiyle izlediği, okulundaki müzik etkinliklerine katılmaktan çok hoşlandığı saptanmıştır.

Müzik, gelişim sürecinde insanı yönlendirmekte ve özellikle bilişsel süreçlerde gelişimini olumlu biçimde etkilemektedir. Müzik aynı zamanda çocukların sosyalleşmesinde önemli bir rol oynamaktadır. Bunun yanı sıra müzik, çocukların bilişsel kapasitelerinin gelişiminde oldukça etkilidir ve sosyal etkileşimlerde yer alabilmeleri için bir aracı görevi görmektedir. Her şeyden önemlisi müzik, sosyal davranış biçimlerinin keşfinde çocuklara riskten uzak bir ortam sağlamaktadır (Cross, 2001). Müzik, çocuğun ruhsal yapısında heyecanlı ve aşırı duygusallık ortamından daha sakin bir ortama yönelme bakımından ayrıca güvensizlik, saldırganlık, gerilim ve korku gibi davranışlarda güçlüklerin yenilmesi konusunda önemli bir etkidir. Çocukların toplumsal faaliyetlere katılma deneyleri çok azdır. Uzmanlar çocukların bu yöndeki faaliyetlerini sınırlar saptayarak her bireyin öğrenme hürriyetine sahip olmasını sağlayacaktır. Bu sınırlama olayı çok önemlidir. Grup çalışmalarında düzen sağlar. Doğal olarak yarattıkları müzikal faaliyet çocuktaki merkezilik özelliğini fazlasıyla tatmin eder. Bu dönemde köklü ve düzenli bir eğitim yapılırsa çocukta bilişsel, duygusal ve devinimsel gelişimde boşluklar olmaz (Yıldız ve Şen, 1999).

Bu Sonuçlar Doğrultusunda Aşağıdaki Öneriler Geliştirilmiştir:

- İlköğretim okullarında genel müzik eğitiminin basamak oluşturmasıyla, başlayan özengen müzik eğitimiyle öğrencilerin belirli bir müziksel kişilik kazanmalarına çalışılmalıdır. Öğrenciler ilgileri doğrultusunda çalgı çalmaya yönlendirilmelidir. Çalgı çalmanın yanı sıra belirli bir müzik zevkine sahip bireyler yetiştirilmesine özen gösterilmelidir.
- Özengen müzik eğitiminin en önemli taşlarını oluşturan çalgı eğitimi ile öğrencilerin tek yanlı müzik yapma ve dinleme alışkanlıklarından kurtulmaları sağlanmalı, onlara bu konuda örnek olunmalı bilgiler verilmeli, çalgıları ve değişik müzik türlerinden örnekler sıkça dinletilmelidir. Öğrencilerinden ve velilerinden bu konuda çok olumlu sonuçlar ortaya çıkmıştır. Öğrencilerin değişik müzik türlerini dinlemeye ilgileri olduğu açıkça ortadadır. Bu iyi değerlendirilmeli. Müziğin çok yönlü tını özellikleri tanıtılmalı ve iyi birer dinleyici kitlesi oluşturulmaya çalışılmalıdır.
- Öğrenciye müzik dinlemenin yanı sıra müziksel bilgilenme sayesinde araştırma sevgisi aşılmalı, öğrenciye kaset, cd, kitap ve kaynak seçiminde yardımcı olunmalı, böylece öğrencilerin müzik yeteneklerini geliştirmeleri ve ortaya çıkarmalarına yardımcı olunmalıdır.
- Öğrencilerin genel müzik eğitiminde aldıkları müzik bilgilerini geliştirmeleri ve arttırmalarına olanak sağlanmalıdır. Öğrencinin müziksel algılama yeteneğini farklılaştırıp, müziğin yapı taşları, kuruluş biçimleri ve etki alanları belirtilmelidir.
- Öğrencilerin genel müzik eğitimlerini destekleyici durumda ve genel müzik eğitiminin önderliğinde değişik türdeki müzik çalışma ve etkinliklerine etkin katılımı sağlanmalıdır. Öğrenciler bu konularda ilgiyle desteklenmeli ve müziksel etkileşimleri takip edilmelidir. Öğrenciler müzik etkinliklerine ve çalışmalarına teşvik edilmeli, ayrıca öğrencilerin müziksel çevreleri oluşturulmalı ve geliştirilmesine yardımcı olunmalıdır.

Öğrencilerin müziksel gelişmeye çok açık ve istekli oldukları unutulmamalı, onların bu ilgi istekleri kırılmamalıdır. Bu tür özengen müzik eğitimi veren kursların bütün okullarda yaygınlaştırılmasına ve öğrencilerde müzik sevgisi aşılmasına çalışılmalıdır.

KAYNAKÇA

- Balcı, A. (2005). Sosyal Bilimlerde Araştırma. Ankara: Pegem A Yayıncılık.
- Cross, I. (2001). Music, Cognition, Culture, and Evolution. *Annals of the New York Academy Sciences*, 22(3): 28-42
- Denac, O. (2008). A Case Study of Preschool Children's Musical Interests at Home and School. *Early Childhood Education Journal*, 35: 439-444.
- Ekiz, D. (2003). Eğitimde Araştırma Yöntem ve Yöntemlerine Giriş. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Göğüş, G. (2008). Müziksel ve Matematiksel Öğrenme Başarısı Arasındaki İlişki. *Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi XXI(1)*: 79-89.
- Özdemir, G., Yıldız, G. (2010). Genel Gelişim Sürecinde Müziksel Gelişim. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 2: 80-94.
- Paguette, K.R., Rieg, S.A. (2008). Using Music to Support the Literacy Development of Young English Language Learners. *Early Childhood Education Journal*, 36: 227-232.
- Synder, S. (1997). Developing Musical Intelligence: Why and How? *Early Childhood Education Journal*, 24(3): 165-171.
- Uçan, A. (1997). Müzik Eğitiminde Temel Kavramlar-İlkeler-Yaklaşımlar. Ankara: Müzik Ansiklopedisi Yayınları. 14-16-31-32-34.
- Yeşilyaprak, B. (2003). Gelişim ve Öğrenme Psikolojisi. Ankara: Pegem A Yayıncılık. 61-62.
- Yıldız, E., Şen, Y. (1999). Küçük Yaşlarda Müzik ve Piyano Eğitiminin Önemi. *A.Ü. Güzel Sanatlar Enstitüsü Dergisi*, 5: 187-191.